

48
Opem fe-
rentis ho-
micide
pena.

Item octavo, & principaliter quarto, qualiter puniatur opem vel auxilium prestans? In quo articulo resolutivè dico, quòd aliquando quis prestat opem vel auxilium ante delictum commissum aliquando in ipso actu, & tempore quo delictum committitur, aliquando post delictum commissum. Primo casu, quando quis prestat opem, vel auxilium delinquenti ante delictum commissum, quia prestat sibi arma, ferramenta, vel pecuniam causam faciendi furtum, vel domum ad committendum delictum, vel aliud simile auxilium, punitur eadem pena quæ ipse principalis delinquit, ita probat textus in leg. nihil, ff. ad leg. Cornel. de sicar. Cujus verba sunt: Nihil interest, utrum occidat quis, an causam mortis præbeat, & ibi Gloss. ordinaria & communiter Doctores, text. in leg. si qui opem, ff. de furt. textus in leg. furti, §. ope, eod. tit. textus in l. prætor ait. l. 2. §. si cum servum, ff. de vi bon. rap. textus in leg. in cuius ope, ff. ad leg. Jul. de a. ult. textus in l. §. invidit, ff. ad Turp. Jul. in leg. si sciente, ff. ad leg. Pomp. de parric. textus in §. interdum, Insti. de obligat. que ex delicti. nas. textus in cap. notum, 2. quæst. 2. text. in cap. sicut dignum, illi autem, cum §. seq. de homicidio, & utrobique communiter Doctores, & dicit illa regula generalis, quæ habet, qui causam damni dat damnum dedisse videtur: quam ponit text. in leg. qui occidit, §. in hac, ff. ad leg. Aquil. & ultra Doctores in prædictis locis, istam sententiam & conclusionem tenet Baldus in leg. non ideo minus, Cod. de accus. fin. col. n. 32. Salycetus in leg. unica, Cod. de rap. virgin. quinta columna; numero 27. Cynus, Baldus, Angelus, & alii Doctores, in l. 1. C. de N. li. agger. non rump. Hippol. de Marfil. in leg. si in rixa, ff. ad legem Corn. de sicar. §. column. n. 29. Angel. de malef. in parte Andream auxiliatorem 1. & 3. col.

Regulage-
neralis.

Advertendum tamen, quòd licet prestans opem, vel auxilium ante delictum commissum, vel in ipso delicto aequali pena debeat puniri ut dictum est, tamen debet intelligi, quando præstitit per aliquem adum proximum ipsi facto, vel delicto allociando, adjuvando, vel assistendo, cum armis: secus verò, si per actum remotum ab ipso facto, vel delicto, quia tunc non tenetur eadem pena quæ principalis, sed mitiori extraordinaria iudicis arbitrio, ita singulariter probat textus in l. Cod. de crimine peculatus, & ibi expressè tenet Baldus, tenet etiam Salycetus in leg. unica, Cod. de rap. virgin. 7. col. versicul. ex prædictis. Angel. de Perul. in leg. si qui opem, ff. de furtis, 1. column. num. 4. Angel. in leg. furti, §. ope, eodem titul. Cardin. in cap. 1. de offic. relegat. prima columna, 1. not. & ibi Felin. 6. col. versicul. limita 1. tenet etiam & reputat mirabile Angel. de Ager. in addit. Angel. de malef. in parte, dist. maleficio semper assistit, sexta columna, vers. Item adde in hac materia, & 8. column. vers. Item adde aliam mirabilem limitationem, ubi dicit, quòd ex hoc evasit quidam à pena mortis.

49

Dubium tamen necessarium est, quòd dicatur auxilium remotum ipsi facto quòd sit opem, vel auxilium in ipso delicto assistendo allociando, ut habilis, & facilius delictum committatur, tunc etiam tenetur eadem pena, quæ ipse principalis, textus est formalis, & expressus in leg. utrum, cum lege sequent. ff. ad leg. Pomp. de parric. textus in l. 1. Cod. de crimine peculatus, textus in leg. unica, versicul. fin. autem, C. de rap. virgin. ibi, quam eorum sodalium, comitum, vel sequacium, & qui eis auxilium præbuerunt, textus in l. 1. versicul. fin. verò, Cod. de fals. monet. ibi, qui ad hoc ministerium præbuerunt cum eo qui fecit, supplicio capitali plectendus, textus in cap. felicit, de penis, lib. 6. textus in clem. 1. de penis, & utrobique communiter Doctores: quòd intellige, & extendè etiam ille, qui opem, vel auxilium præstitit, nihil aliud fecerit, nec ad aliquem alium actum facti procedat, qui tenetur eadem pena, & nulla debet sibi fieri remissio, dum tamen scienter, dolosè, & ex proposito fecerit, secus tamen si simpliciter, vel casualiter ibi adsit, quia non tenetur, licet ex hoc principaliter delinquens fieret audacior, vel si delinquens dixerit ei, venias mecum, & ipse associavit illum ignoranter, ita probat textus expressus & notabilis in l. 2. §. bonines, ff. vi bon. rap. Cujus verba sunt: Homines coactos accipere asserimus ad hoc coactos, ut damnum daretur, & ibi communiter Doctores, & tenet Gloss. singularis & ordinaria in leg. culpa carer, ff. de reg. jur. ubi dicit, quòd licet quis

sciat, & videat delictum fieri, & non prohibuerit, etiam si possit, non tenetur, & ibi communiter Doctores, & in effectu omnia prædicta tenet Innoc. licet sic non declarat, in cap. fin. de clericis percussore, Bartolus in leg. si in rixa, ff. ad leg. Cor. de sicar. penult. col. Baldus in leg. raptores, C. de Episc. & cleric. 2. col. Idem Baldus in l. 1. Cod. de ser. justis, 1. column. n. 6. Idem Baldus in leg. data opera, Codic. qui accusar. non poss. quinta columna, numero 23. & per. column. num. 9. Idem Baldus in leg. ob hoc verba, ff. de his qui not. infam. secunda columna, num. 5. Idem Baldus in cap. 1. de beneficio fratris, secunda columna, in usib. 3. feud. Rom. in l. 1. §. sed in 10. ff. ad Syll. Felyn. ubi hoc reputat singulare in cap. sicut rigum, de homicid. tertia col. n. 5. Angelus de malef. & ejus additionator, in parte, distus Andream armatus, prima columna, Idem Angel. in parte dist. maleficio semper assistit, 1. column. & 7. col. vers. quæro quando Bonifacius in tract. malef. in tit. de involu. 8. column. vers. sed pone. Paul. Grillan. in tract. de relaxatione incarcerationum, in rub. de absolutioe innocentis, 7. quæst. Hipp. de Marfil. ubi valde commendat in leg. si in rixa, ff. ad leg. Corn. de sicar. col. 5. num. 3. Idem Hippol. in l. unica, C. de rapu. virg. num. 87.

Advertendum tamen, quòd licet prestans opem, vel auxilium ante delictum commissum, vel in ipso delicto aequali pena debeat puniri ut dictum est, tamen debet intelligi, quando præstitit per aliquem adum proximum ipsi facto, vel delicto allociando, adjuvando, vel assistendo, cum armis: secus verò, si per actum remotum ab ipso facto, vel delicto, quia tunc non tenetur eadem pena quæ principalis, sed mitiori extraordinaria iudicis arbitrio, ita singulariter probat textus in l. Cod. de crimine peculatus, & ibi expressè tenet Baldus, tenet etiam Salycetus in leg. unica, Cod. de rap. virgin. 7. col. versicul. ex prædictis. Angel. de Perul. in leg. si qui opem, ff. de furtis, 1. column. num. 4. Angel. in leg. furti, §. ope, eodem titul. Cardin. in cap. 1. de offic. relegat. prima columna, 1. not. & ibi Felin. 6. col. versicul. limita 1. tenet etiam & reputat mirabile Angel. de Ager. in addit. Angel. de malef. in parte, dist. maleficio semper assistit, sexta columna, vers. Item adde in hac materia, & 8. column. vers. Item adde aliam mirabilem limitationem, ubi dicit, quòd ex hoc evasit quidam à pena mortis.

Dubium tamen necessarium est, quòd dicatur auxilium remotum ipsi facto quòd sit opem, vel auxilium in ipso delicto assistendo allociando, ut habilis, & facilius delictum committatur, tunc etiam tenetur eadem pena, quæ ipse principalis, textus est formalis, & expressus in leg. utrum, cum lege sequent. ff. ad leg. Pomp. de parric. textus in l. 1. Cod. de crimine peculatus, textus in leg. unica, versicul. fin. autem, C. de rap. virgin. ibi, quam eorum sodalium, comitum, vel sequacium, & qui eis auxilium præbuerunt, textus in l. 1. versicul. fin. verò, Cod. de fals. monet. ibi, qui ad hoc ministerium præbuerunt cum eo qui fecit, supplicio capitali plectendus, textus in cap. felicit, de penis, lib. 6. textus in clem. 1. de penis, & utrobique communiter Doctores: quòd intellige, & extendè etiam ille, qui opem, vel auxilium præstitit, nihil aliud fecerit, nec ad aliquem alium actum facti procedat, qui tenetur eadem pena, & nulla debet sibi fieri remissio, dum tamen scienter, dolosè, & ex proposito fecerit, secus tamen si simpliciter, vel casualiter ibi adsit, quia non tenetur, licet ex hoc principaliter delinquens fieret audacior, vel si delinquens dixerit ei, venias mecum, & ipse associavit illum ignoranter, ita probat textus expressus & notabilis in l. 2. §. bonines, ff. vi bon. rap. Cujus verba sunt: Homines coactos accipere asserimus ad hoc coactos, ut damnum daretur, & ibi communiter Doctores, & tenet Gloss. singularis & ordinaria in leg. culpa carer, ff. de reg. jur. ubi dicit, quòd licet quis

Auxilium
remotum
ipsi facto
quòd sit

49
Auxilium
prestans
post delictum
commissum.

ipso facto, sine quo etiam commodè potest delictum fieri, & committi, quòd bonus & rectus iudex considerabit secundum qualitatem facti & negotii, super quo cogitavi, quia exemplum est valde difficile, & à Doctores non positum, nec declaratum, & ultra eos potest esse optimum exemplum, quando quis sciens alium velle committere delictum requisitus, vel non requisitus dixit, & consuluit, quòd genus armorum esset aptius, & magis nocivum ad faciliter, & celeriter occidendum, vel quis locus esset securior, vel propinquior ad fugiendum, vel evadendum, vel si dixit, & persuasit, quòd si fecerit delictum, faciliter posset defendi fugâ: vel in Ecclesia, & loco sacro: vel dixit quòd faciliter consequetur veniam, & pacem ab hæredibus, & consanguineis occisi, vel ab ipso principe: vel dixit, quòd in eo haberet maximum favorem in ejus defensione, & liberatione, & in omnibus quæ se tangant. Et denique alia similia exempla posset casus, & experientia, quæ est rerum magistra, demonstrat.

50
Auxilium
prestans
post delictum
commissum.

Tertio casu principali, quando quis prestat opem, vel auxilium delinquenti post delictum commissum, ut non capiat ad iudicem, vel fuit ejus receptor in domo, vel fundo proprio, vel alieno, vel cautum, & certum cum fecit, qualiter posset abscondi, & evadere, vel quodlibet aliud simile refugium ei præstitit pro defensione suæ personæ, ut non caperetur ad iudicem, certe tunc non tenetur eadem pena, quæ principalis, quia delictum jam est commissum, & immediatè non dedit, nec præstitit auxilium ad ipsum delictum committendum, sed tantum ad fugiendum, & evadendum. Pålchrum tamen dubium est hoc casu, qualiter iste adjuvor, vel receptor teneatur, & magistraliter, & resolutivè dico, quòd tenetur pena extraordinaria iudicis arbitrio, text. est formalis & expressus in l. 2. §. c. ff. de receptoribus, & ibi Gloss. ordinaria & communiter Doctores antiqui; text. in l. 1. & 2. Cod. de his qui latrones: & ibi Glossa ordinaria, textus in leg. quòd puniatur, sed ex eo, quòd non declaratur pena, debet intelligi arbitraria, argumento text. in l. 1. versicul. idcirco, ff. de off. a. d. text. in leg. hodie, ff. de penis, text. in leg. finitio legum, eodem tit. text. in l. 2. Cod. de crimine stellationatus, text. in leg. Jul. §. hodie, ff. ad legem Juliam repet. Nec obstat text. in d. l. 1. ff. de recept. ubi dicit, quòd perinde puniatur receptor, sicut principalis delinquens, quia debet intelligi, quòd punitur propter delictum non tamen simili pena, & ita exponit ibi Glossa ordinaria, Bartolus, Albericus, Angelus, & communiter Doctores, & in terminis ita singulariter tenet Bartolus in leg. furti §. oport. ff. de furtis, 2. column. num. 4. dicens, quòd in hoc aliquando graviter errant iudices, & assessores, & ibi Angelus, & communiter Doctores, Baldus in leg. non ideo minus, Cod. de accusat. final. column. Salycetus in leg. unica, Cod. de rapu. virginum, §. column. num. 27. Angelus de Arcein. in §. interdum, Insti. de obligat. que ex delicto nasc. Felin. in cap. sicut dignum, de homicidio, 2. col. Anchar. in cap. accessorium, de regul. jur. 6. & 7. appost. Hippolytus de Marfilii in l. si in rixa, ff. ad leg. Cornelianam, de sicar. §. columna num. 29. Idem Hippolytus in leg. unica, Cod. de rapu. virginum, 17. col. n. 86. Angelus de malef. in parte, Andream auxiliatorem, 2. & 3. col.

Dubium.

Idem Angelus in parte, disto maleficio semper assistit, 4. col. & ibi ejus additionator, Paul. Grilland. in tractat. de relaxatione incarcerationum, in rub. de absoluteione innocentis, 7. quæst. pr. n. p. Quòd tamen intellige, præterquam si præcessisset inter eos ante promissio auxilii, quia tunc tenetur eadem pena quæ principalis, quia videtur prestare auxilium ad delictum committendum, ita eleganter tenet Bartolus in dist. leg. in furtis, ope, ff. de furt. 2. column. n. 6 tenet etiam Angelus de malef. in parte, disto maleficio semper assistit, §. column. Augustinus de Ariminio & ejus additionator in parte Andream auxiliatorem, 2. column. & etiam istum casum vidi de facto in hac civitate Salmanticensi in quodam homine vocato Morientes, qui talia verba protulit, & fuit condemnatus ad poenam mortis. Secundo limita, & intellige, nisi in continenti post delictum commissum adjuvit & opem & auxilium præstitit, quia præsumitur ex proposito & communicato consilio fecisse, ita Baldus in leg. non ideo minus, Cod. de accusat. e. fin. col. Felyn. in c. sicut dignum, de homicidio, §. col. n. 4. Hippolytus in leg. si in rixa, ff. ad leg. Cornelianam, de sicar. 7. columna n. 39. Idem Hippolytus in leg. unica, Cod. de rapu. virginum, num. 86. quòd certe non est verum: quia considero, quòd hoc casu esse præsumpta probatio, & non li. uida & vera: & idè non potest imponi pena ordinaria delicti, per ea quæ supra de isto delicto magistraliter diximus, sed tantum est iste ponendus pena arbitraria. Advertendum tamen, quòd prædicta debent intelligi, quando quis scienter receperat delinquentem, & opem, & auxilium ei præstitit: secus tamen est, si ignoranter, quia tunc nulla pena tenetur, ita probat text. in leg. Meridonna, ff. de penis, text. in l. 3. vers. sed etiam, ff. de inced. vin. rurs. text. in l. 1. Cod. de his qui latrones, & ibi sciens suscepit, text. in l. 1. Cod. de furtis, text. in leg. si quis servum, Cod. ad legem Faur. de plag. text. in leg. ex maleficio, §. longe minus, ff. de action. & obligation. text. in l. cum satis, §. final. Cod. de agric. & censu l. 11. text. in l. 1. Cod. de desertoribus, text. in §. interdum, Insti. de obligat. que ex delicto nasc. textus in cap. felicitas de penis, in 6. ibi, an postea receptor sit vel defensoris scienter eundem, ubi disponitur, quòd etiam in gravissimo crimine læsæ majestatis divine vel humane receptor non tenetur nisi fecerit scienter, & idem disponit lex 18. tit. 14. 7. part. & l. 37. tit. fin. lib. 8. ordin. & adde quòd semper præsumitur ingnorantia, nisi scientia probetur, argumento text. in leg. verius, ff. de probat. & in terminis & specificè in nostro casu probat textus in l. penult. Cod. de his qui sibi adscribant in testamento, quòd subintellige, nisi delictum esset notorium: quia tunc præsumeretur scientia in ipso receptoris, nisi probaret contrarium: ita probat text. in l. pen. Cod. de peric. tut. juncta Gloss. ordinaria & communi opinione.

51

Idem Angelus in parte, disto maleficio semper assistit, 4. col. & ibi ejus additionator, Paul. Grilland. in tractat. de relaxatione incarcerationum, in rub. de absoluteione innocentis, 7. quæst. pr. n. p. Quòd tamen intellige, præterquam si præcessisset inter eos ante promissio auxilii, quia tunc tenetur eadem pena quæ principalis, quia videtur prestare auxilium ad delictum committendum, ita eleganter tenet Bartolus in dist. leg. in furtis, ope, ff. de furt. 2. column. n. 6 tenet etiam Angelus de malef. in parte, disto maleficio semper assistit, §. column. Augustinus de Ariminio & ejus additionator in parte Andream auxiliatorem, 2. column. & etiam istum casum vidi de facto in hac civitate Salmanticensi in quodam homine vocato Morientes, qui talia verba protulit, & fuit condemnatus ad poenam mortis. Secundo limita, & intellige, nisi in continenti post delictum commissum adjuvit & opem & auxilium præstitit, quia præsumitur ex proposito & communicato consilio fecisse, ita Baldus in leg. non ideo minus, Cod. de accusat. e. fin. col. Felyn. in c. sicut dignum, de homicidio, §. col. n. 4. Hippolytus in leg. si in rixa, ff. ad leg. Cornelianam, de sicar. 7. columna n. 39. Idem Hippolytus in leg. unica, Cod. de rapu. virginum, num. 86. quòd certe non est verum: quia considero, quòd hoc casu esse præsumpta probatio, & non li. uida & vera: & idè non potest imponi pena ordinaria delicti, per ea quæ supra de isto delicto magistraliter diximus, sed tantum est iste ponendus pena arbitraria. Advertendum tamen, quòd prædicta debent intelligi, quando quis scienter receperat delinquentem, & opem, & auxilium ei præstitit: secus tamen est, si ignoranter, quia tunc nulla pena tenetur, ita probat text. in leg. Meridonna, ff. de penis, text. in l. 3. vers. sed etiam, ff. de inced. vin. rurs. text. in l. 1. Cod. de his qui latrones, & ibi sciens suscepit, text. in l. 1. Cod. de furtis, text. in leg. si quis servum, Cod. ad legem Faur. de plag. text. in leg. ex maleficio, §. longe minus, ff. de action. & obligation. text. in l. cum satis, §. final. Cod. de agric. & censu l. 11. text. in l. 1. Cod. de desertoribus, text. in §. interdum, Insti. de obligat. que ex delicto nasc. textus in cap. felicitas de penis, in 6. ibi, an postea receptor sit vel defensoris scienter eundem, ubi disponitur, quòd etiam in gravissimo crimine læsæ majestatis divine vel humane receptor non tenetur nisi fecerit scienter, & idem disponit lex 18. tit. 14. 7. part. & l. 37. tit. fin. lib. 8. ordin. & adde quòd semper præsumitur ingnorantia, nisi scientia probetur, argumento text. in leg. verius, ff. de probat. & in terminis & specificè in nostro casu probat textus in l. penult. Cod. de his qui sibi adscribant in testamento, quòd subintellige, nisi delictum esset notorium: quia tunc præsumeretur scientia in ipso receptoris, nisi probaret contrarium: ita probat text. in l. pen. Cod. de peric. tut. juncta Gloss. ordinaria & communi opinione.

Idem Angelus in parte, disto maleficio semper assistit, 4. col. & ibi ejus additionator, Paul. Grilland. in tractat. de relaxatione incarcerationum, in rub. de absoluteione innocentis, 7. quæst. pr. n. p. Quòd tamen intellige, præterquam si præcessisset inter eos ante promissio auxilii, quia tunc tenetur eadem pena quæ principalis, quia videtur prestare auxilium ad delictum committendum, ita eleganter tenet Bartolus in dist. leg. in furtis, ope, ff. de furt. 2. column. n. 6 tenet etiam Angelus de malef. in parte, disto maleficio semper assistit, §. column. Augustinus de Ariminio & ejus additionator in parte Andream auxiliatorem, 2. column. & etiam istum casum vidi de facto in hac civitate Salmanticensi in quodam homine vocato Morientes, qui talia verba protulit, & fuit condemnatus ad poenam mortis. Secundo limita, & intellige, nisi in continenti post delictum commissum adjuvit & opem & auxilium præstitit, quia præsumitur ex proposito & communicato consilio fecisse, ita Baldus in leg. non ideo minus, Cod. de accusat. e. fin. col. Felyn. in c. sicut dignum, de homicidio, §. col. n. 4. Hippolytus in leg. si in rixa, ff. ad leg. Cornelianam, de sicar. 7. columna n. 39. Idem Hippolytus in leg. unica, Cod. de rapu. virginum, num. 86. quòd certe non est verum: quia considero, quòd hoc casu esse præsumpta probatio, & non li. uida & vera: & idè non potest imponi pena ordinaria delicti, per ea quæ supra de isto delicto magistraliter diximus, sed tantum est iste ponendus pena arbitraria. Advertendum tamen, quòd prædicta debent intelligi, quando quis scienter receperat delinquentem, & opem, & auxilium ei præstitit: secus tamen est, si ignoranter, quia tunc nulla pena tenetur, ita probat text. in leg. Meridonna, ff. de penis, text. in l. 3. vers. sed etiam, ff. de inced. vin. rurs. text. in l. 1. Cod. de his qui latrones, & ibi sciens suscepit, text. in l. 1. Cod. de furtis, text. in leg. si quis servum, Cod. ad legem Faur. de plag. text. in leg. ex maleficio, §. longe minus, ff. de action. & obligation. text. in l. cum satis, §. final. Cod. de agric. & censu l. 11. text. in l. 1. Cod. de desertoribus, text. in §. interdum, Insti. de obligat. que ex delicto nasc. textus in cap. felicitas de penis, in 6. ibi, an postea receptor sit vel defensoris scienter eundem, ubi disponitur, quòd etiam in gravissimo crimine læsæ majestatis divine vel humane receptor non tenetur nisi fecerit scienter, & idem disponit lex 18. tit. 14. 7. part. & l. 37. tit. fin. lib. 8. ordin. & adde quòd semper præsumitur ingnorantia, nisi scientia probetur, argumento text. in leg. verius, ff. de probat. & in terminis & specificè in nostro casu probat textus in l. penult. Cod. de his qui sibi adscribant in testamento, quòd subintellige, nisi delictum esset notorium: quia tunc præsumeretur scientia in ipso receptoris, nisi probaret contrarium: ita probat text. in l. pen. Cod. de peric. tut. juncta Gloss. ordinaria & communi opinione.

52

Limita 1.

Casus no-
tabilis,
Limita 2.

Recepta-
tor non
tenetur ni-
si fecerit
scienter.

Recepta-
tor con-
sanguineus
delinquentis
mitius puni-
tur.

nes recipiunt: J facit etiam text. in l. 4. §. final. ff. de re militari, ibi, & datur venia vultudini, affectioni parentum & affinium, text. in l. 3. §. pietas, ff. de liber. hom. exhib. text. n. leg. omnes, l. 2. Cod. de agric. & cens. lib. 1. 1. & in effecta istam sententiam, & resolutionem ponit gloss. ordinaria in dist. l. 1. ff. de recept. & ibi Bartolus, Albericus, Angelus, & communiter Doctores, Salycetus, & communiter Doctores in dist. l. 1. C. de bis qui laron. etc. Albericus in leg. quicunque, Cod. de servis f. g. §. 1. col. versicul. & coll. g. & ibi Salycetus 1. col. in fin. n. 4. Roman. in l. si quis in gravi, §. si quisque, ff. ad Syllan. Din. qui notabiliter loquitur in tract. malef. in r. col. de recept. in ibus malefactorum, quem vide Angel. de malef. & ibi eius additionator in parte, dicto in deficio semper assistit, penult. col. versicul. quæro, quia supra. Placita in l. 1. Cod. de defensoribus lib. 1. 2. 2. col. n. 5. Hippolytus in leg. vna, Cod. de virg. in 3. col. n. 116. & ex prædictis dicebam in questione de facto, quod si quis post delictum commissum dixit, & nonit delinquentem, quod confugeret, quia iudex venit contra eum, jubet vel præparat ipsum capere quod teneatur extra ordinem: quia saltem voce præstitit auxilium post delictum commissum: unum tamen est, quod in delicto furii ille qui recepat furem: teneatur eadem pena ordinaria delicti, quæ ipse principalis, de quo articulo vide infra in delicto furii.

Nonò principaliter quæro, an homicida potest succedere in bonis occisi? In quo notabili articulo resolutivè dico, quod homicida non potest succedere mediare, nec immediate ex testamento, nec ab intestato in bonis occisi, quod declaro isto modo: nam si ipse occisus, & interfectus ante illata sibi vulnera, & antequam odium vel inimicitia esset inter eos contracta, influit homicidam, & postea cum non potuisset mutare testamentum, decessit cum illo testamento, talis homicida non potest ei succedere: sed reputatur indignus, & hereditas auferitur sibi, & applicatur fisco, text. in leg. indignum, ff. de his quibus ut indignis, text. in l. si inimicitia, eod. tit. text. in l. hereditas, C. eod. tit. text. in l. 3. §. fin. cum lege sequè si, ff. de adim. legat. Si verò talis occisus & interfectus remittet injuriam, & eum institueret, valet institutio præterita, vel confirmatur ex voluntate ejus, argumento prædictorum jurium. Item etiam talis occisus & interfectus moriatur ab intestato, & homicida sit proximus in gradu, similiter non succedit, imò hereditas applicabitur fisco, textus est formalis & expressus in l. cum ratio, §. fin. ff. de bonis damnat. licet in aliquibus libris litera ejus sit corrupta, & ibi tenet Gloss. ordinaria, Bart. Alberic. & communiter Doctores. & per illam textum ita tenet Paul. de Cast. qui notabiliter loquitur in leg. si ab hostibus, §. 1. ff. sol. matrim. & ibi Angel. Imol. & communiter Moderni, Cynus in leg. hereditas, Cod. de his quibus ut indignis, & ibi Bald. pen. col. n. Salycet. fin. col. Alexand. 3. col. n. 6. Corneus, pen. col. n. 4. Jacob. de Sancto Georg. & communiter Moderni, Bartol. in leg. coactilis, §. maritus, ff. de leg. 2. & ibi Paul. Imol. & communiter alii Doctores, Bart. in leg. final. ff. si quis aliquem testat. prohib. 2. col. n. 10. Bald. in leg. eam quam, Cod. de facie commissi, 3. col. n. 10. idem Bart. in l. 1. C. si vir & uxor. 1. col. n. 1. & ibi Paul. Alexand. & communiter alii Doctores

54 Homicida non potest succedere in bonis occisi.

Roman. in leg. 2. ff. si quis aliquem testat. prohib. facit etiam text. in l. socorem, C. de his quibus ut indignis text. in ar. ebent. de nuptiis §. in partu nem. collat. 4. Adde tamen, quod si essent alii coheredes legitimi & consanguinei in eodem gradu, non applicaretur fisco: sed eis accretet, & succederent in solidum, argumento text. in l. 2. vers. scilicet, ff. si quis aliquem testat. prohib. per quem ita tenet Bart. Alber. & alii Doctores in leg. fin. ff. de bonis damnatorum, sed contrarium tenet Bald. in dist. leg. hereditas, Cod. de his quibus ut indignis, pen. col. n. 9. imò, & portio homicidæ applicetur fisco, & idem tenet ibi Salycet. fin. col. n. 10. Alexand. 3. col. & Jacob. de Sancto Georgio. Idem Baldus in leg. eam quam Cod. de fideicommissi, 3. col. n. 10. Nec obstat textus in quo se fundabat Bartol. in dist. l. 2. quia debet intelligi, quod delictum unius heredis legitimum non nocet alijs coheredibus in suis portionibus, sed in sua propria bene nocet, & ita respondent prædicti Doct. ubi supra, & ista est verior, communis, & tenenda opinio, licet iste fuit sensus, & intellectus Bartoli & aliorum Doctorum, in dist. leg. fin. de bonis damnatorum, si bene adverteretur. Quod tamen limita, & intellige, quando talis hæres, vel legitimus successor realiter occidit eum, cui deberet succedere: secus verò, si eum tantum vulneravit, & habuit tempus mutandi testamentum, vel faciendi de novo, quia si non fecit, non prohibetur succedere, nec privatur hereditate ita singulariter tenet Bald. in dist. leg. hereditas, pen. col. C. de his quibus ut indignis, argumento text. in l. fin. C. de revoc. don. & in auben. in cum de app. cognos. §. causa, §. 8. & ibi etiam tenet Salycet. fin. col. & communiter Doctores. Jas. in l. si ab hostibus, §. 1. ff. sol. matrim. 1. col. n. 4. Palat. Rub. in repet. cap. per vestras, de don. inter vi. & uxor. §. 90. ff. col. 14.

Decimò principaliter quæro, si aliquis justus & legitimus hæres ex testamento, vel ab intestato successit occiso, & interfecto, an possit postea instituire homicidam in bonis habitis ab ipso occiso, & interfecto, vel ei succedere ab intestato in prædictis bonis? & breviter, & resolutivè dico, quod non. Imò isto casu hereditas applicatur fisco; textus est singularis & unicus, in leg. Lucius, in fin. ff. de ju. e. fisci, & ibi tenet Glossa ordinaria Bartol. & communiter Doctores antiqui, & illum textum ad hoc sumè notat & commendat Jason. in l. foror, C. de his quibus ut indignis, idem Jason. si quis ex bonis ff. de vulg. & pupil. 1. col. n. 4. ubi dicit se habuisse istum casum de facto in civitate Brixie, Hippolytus de Matfil. in o. f. 9. 1. col. & similiter iste casus contingit de facto in hac civitate Salmanticensi in filia Doctoris de Olarte: nam maritus ejus eam interfecit sine causa, & postea decessit filia ejus, & non successit ei prædictus homicida pater ejus. Nec obstat, si scilicet dicas, quod ista sententia & conclusio non potest procedere, postquam hereditas est incorporata in patrimonio alterius, non dicitur amplius hereditas primi, sed secundi, cui immediate succeditur, ut in l. si plures filios impuberi ff. de vulg. & pupil. eam similibus: quia odium, & pena delicti hoc operatur, ut latius dixi suo loco in materia pacu, de non succedendo; & ex his deducitur, & inferitur, quod eadem ratio filii occisus non possunt succedere ipsi occiso interfecto; unde, si maritus interfecit uxorem divite

Casus Notabilis.

Limita in minoribus annorum.

tem, vel filium, vel fratrem, vel alium consanguineum sicut ipse non potest ei succedere, ita nec ejus filii, ne per indirectum sibi hereditas, vel aliud ex ea acquiratur argumento text. in dist. l. cum ratio, §. final. ff. de bonis damnatorum, & in legueritur, ff. de bonis viduarum, & in expresso ex isto fundamento ita tenet Gandinus in tract. malef. in rubric. de multis questionibus, extra vagantibus, fin. col. in fin. ubi dicit: quod cum iste casus accidisset de facto, ita fuit consultum per Doctores Bononienses sequitur etiam, & commendat Hippol. de Matfilis in dist. cons. 93. 2. col. tenet etiam expressè Joan Andreas in addit. ad Spec. in rubr. de success. ab intestato. 1. col. vers. si fuerit. Sed adde ultra eos, quod erit notabile consilium, quod tali casu pater renuntiet & remittat ulumfructum, quem habet a lege in bonis filiorum, & tunc possunt filii succedere, argumento text. in aub. excipitur, C. de bonis quolibet lib. & in terminis ita tenet Angel. in l. adoptivum, §. patronam, ff. de in jus vocan. 1. col. numer. 5. & probat text. notabilis in cap. 1. si verò violator, de pact. enend. & ejus violator, & eadem ratione idem esset, si pater esset mortuus, vel filii emancipati, vel hodie conjugati, cum in nostro Regno habeantur pro emancipatis per l. Tauri, quia tunc tales filii possent succedere.

Undecimò principaliter quæro, an hæres teneatur vindicare mortem defuncti; in quo breviter & resolutivè dico quod sua propria auctoritate non potest, nec debet se vindicare, sed per viam juris, & iustitia teneatur accusare in iudicio occisores, & mortem defuncti vindicare ante aditam hereditatem, aliàs privatur ea, & applicatur fisco, text. est in leg. heredem, ff. de his quibus ut indignis, text. in l. portionem, eodem tit. textus in l. 1. ff. de iure fisci, text. in leg. eum mortis, eodem tit. text. in l. 1. C. de his quibus ut indignis, text. in l. 1. Codic. ubi cause fisci, §. 1. text. in l. 1. Cod. de precibus in p. r. offer. & utrobique communiter Doctores, & idem disponit l. 1. §. 1. 7. 8. part. imò tali casu nedum teneatur hæres indignus bona restituere, sed etiam fructus medio tempore perceptos, text. est formalis & expressus in dist. leg. heredem, §. ff. de his quibus ut indignis, & ibi communiter Doctores, textus in l. 1. C. eodem tit. & ibi etiam communiter Doctores, & adde, quod de jure communi non erat statutum nec præfixum tempus, infra quod teneatur accusare, sed teneatur facere, quam primùm poterat, Gloss. est singularis in ure in dist. l. 1. Col. his quibus ut indignis, in gloss. 2. quam ibi ad hoc notat & commendat Bartol. Bald. Paul. Salycet. Alexand. Jas. & communiter Doctores. Sed hodie teneatur accusare infra quinque annos post mortem defuncti a tempore scientiæ computandos, ita disponit prædicta l. 1. §. 1. 7. 6. part. & l. 1. tit. 3. l. 5. ordm. Adde tamen quod ab illa pena, & necessitate accusandi excusatur minor 25. annorum, quia hoc delictum, & culpa ejus consistit in omitendo, text. est in leg. minoribus Cod. de his quibus ut indignis, & ibi Gloss. ordinaria & communiter Doctores, imò, quod magis est si dum esset minor, adivit hereditatem, & postea efficiatur major non teneatur accusare, nec incidit in aliquam penam quia semel jus acculandi in ejus persona fuit extinctum, Glossa est notabilis, & expressa in dist. leg. minoribus, in glossa per ultima, & ibi communiter Doctores. Item excusatur filius occisoris, quando ab ipso

interfecto fuisset institutus, quia non tenetur patrem accusare, argumento text. in leg. filius, ff. de cond. inst. & in leg. si aduiterum cum incestu, §. liberto, ff. ad leg. m. Juliam, de adulter. & in expresso ita tenet Pilus in questionibus suis, questione 2. quem refert & sequitur Albericus in rubr. C. de his quibus ut indignis, & illum dictum dicit unicum & non alibi Jason in l. 1. Cod. eod. tit. de his quibus ut indignis, 2. columna n. 4. Sed reperio quod idem tenet Joannes Andreas in addit. ad Specul. in Rubric. de success. ab intestato, prima columna, versicul. se. incia. quæstio Item excusatur hæres, qui accusavit, & succubuit ex defectu probationis; adeo quod non teneatur appellare, textus est bene notandus in leg. propter veneri quæstionem, §. final. ff. ad Syllan. & ibi tenet Bartolus & communiter Doctores. Idem Bartol. & alii Doctores in dist. leg. minoribus, C. de his quibus ut indignis. Cujus ratio est: quia in dubio sententia præsumitur iusta, ut in leg. Herennius, §. Cato, ff. de vul. Item excusatur hæres, si ignoret, quod sit interfecto defuncti, vel si seiverit; non tamen habeat testes nec probationes, textus est formalis & expressus in leg. si ideo, Cod. de his quibus ut indignis, & ibi communiter Doctores. Item ad præ complemento hujus articuli, quod si forte hæres sit proximus consanguineus interfecti, & accusavit occisores ejus, & per sententiam datus est eis pro inimico, juxta legem Tauri, non tenetur propria auctoritate se vindicare, argumento eorum quæ supra dixi, & similiter hoc videtur determinare Alb. in l. 1. C. de his quibus, indignis, p. n. 9.

Duodecimò principaliter quæro, an offensus vel occisus ante mortem, vel hæres consanguinei ejus post mortem possint remittere mortem, & offensam ejus, & facere pacem, concordiam, vel transactionem cum ipso delinquente, vel homicida, ut excusetur a pena delicti? & tertè iste articulus est valde notabilis, utilis, & quotidianus; & non bene discussus ab aliquo, & ideo cum intendo perfectè & magistraliter declarare. In quo breviter & resolutivè dico sic, quod in homicidio vel quolibet alio delicto, in quo venit imponenda pena mortis, vel quolibet alia pena corporalis, licet, & jure potest fieri pax, concordia, vel transactio inter partes gratis, vel mediante pretio, vel pecuniâ ante accusationem institutam, vel eâ procedente, textus est capitalis, & expressus in l. transigere, C. de transact. Cujus verba sunt: (Transigere, vel pacisci in crimine capitalis, excepto adulterio prohibito non est: in alijs autem publicis criminibus quæ sanguinis penam non ingerant, transigere non licet citra falsi accusationem, & ibi ad hoc notat & commendat Gloss. ordinaria & communiter Doctores, tam antiqui quam Moderni. Cujus ratio mentalis est, quia cuilibet licitum est consanguineum suum qualitercunque redimere, ut in leg. prima, ff. de bonis eorum qui ante sententiam mort. sibi constituerunt. Cujus verba sunt: (in capitalibus criminibus à principibus decretum est non nocere ei qui adversarium corrupit: nam ignoscendum censuerunt ei, qui sanguinem suum qualitercunque redemptum voluerit,) per quem istam rationem ponit Gloss. ordinaria, & communiter Doctores in dist. leg. transigere; in alijs verò delictis, in quibus non venit imponenda pena mortis nec corporalis, non potest fieri concordia, vel transactio, & si fiat, nullo modo valet, textus est in dist. leg. si quidem, versicul. fin. C. de

Filii occisoris non succedunt occiso.

53 Hæres an teneatur vindicare mortem defuncti.

54 Hæres occisi an possit transigere super ipso delicto.

C. de contrabenda. & committ. stipul. imò ex hoc solo reus habetur pro confesso, textus est in *l. fin. ff. de prævaric.* Cujus verba sunt: *In omnibus causis prævaricantibus in sanguine qui delatorem corruptit ex sententia consilio pro convicto habetur, text. in leg. quoniam ff. de his qui notant in fam. & tenent communiter Doctores. in dist. leg. transigere, & prædicta habent locum modò delictum sit publicum, modò privatum, quia eadem est ratio. Confirmatur etiam, quia in delictis debet attendi qualitas pœnæ, non titulus criminis, textus est in *leg. 2. ff. de pœnis, text. in leg. quoad statum, eodem tit. l. & est ista ratione ita tenet Glossa ordinaria & communis opinio in dist. leg. transigere.* Unum tamen est, quòd indistinctè in quolibet delicto modò sit licita concordia, & transactio, modò non, accusator desistens post institutam accusationem incidit in Turpillianum, cujus pœna est quinque librarum auri fisco applicandarum, textus est in *l. 3. versic. ff. de prævaricatorib. text. in l. 1. §. si quis autem, ff. ad Turpil. text. in leg. ab accusatore, & quasi per totum, eodem tit. textus in l. 1. & per totum, C. eod. tit. per quæ jura tenet, & declarat Bart. in dist. transigere. 1. lectura, 2. col. 3. oppos. & ibi communiter Doctores. Bonifacius in tract. malef. in rub. de pœna d. sistens ad accusat. & in tit. de abol. tionib. Specul. in tit. de abolitioe, & purgat. Quod tamen intellige, quando accusator desistit non imperatâ abolitione, & licentia à iudice: secus verò aliàs, qui non, incidet in aliquam pœnam, textus est in *l. 2. & per totum, Cod. de abolit. & idem disponit lex 19. tit. 1. 7. part.***

declaratio
præceden-
tis conclu-
sionis.

Advertendum tamen, quòd superior conclusio quæ habet, quòd in delictis, in quibus venit imponenda pœna mortis, vel corporalis, valet transactio, & concordia, debet intelligi respectu ipsarum partium, quoad hoc, ut processus agitur irritetur, & nullum effectum habeat, & ulterius in illa causa & instantia non procedatur, nec ex tali processu possit sequi aliqua condemnatio. Item, & secundò quoad hoc, ut non habeatur reus pro confesso, & convicto propter pactum, vel transactionem, prout habetur in aliis criminibus non ingentibus pœnam sanguinis. Item & tertio quoad hoc, ut non puniatur reus aliqua pœnâ, quia corrumpit accusatorem, licet aliàs veniret puniendus ut in *leg. Imperatores, ff. de jur. fisci.* non tamen valet nec prodest transactio, vel concordia, vel alter tertius non potest accusare: nam ea non obstante, quilibet consanguineus de his, qui prosequuntur suam, vel suorum injuriam, vel quilibet extraneus de popularibus, poterit de novo accusare, vel iudex ex officio procedere contra ipsum reum, & probato delicto, poterit condemnari pœna ordinaria delicti. Ita probat text. notabilis & expressus in *leg. qui carui, §. fin. ff. ad legem Juliam de vi. Cuius verba sunt: (Qui vacantem mulierem rapuerit, vel nuptam, ultimo supplicio puniatur, & si pater injuriam suam precibus exoratus remiserit, tamen extraneus reum postulare poterit.) & ad hoc notat & commendat ibi Dynus, Albericus, Angelus, & communiter Doctores, text. in *leg. si maritus, l. 2. §. si negaverit, ff. ad leg. Jul. de adult. & ibi Bart. & alii Doctores, text. expressior ceteris in l. 2. C. de abolit. & ibi Odofr. Cyn. Bartol. Alb. Bald. Salyc. & communiter Doctores, text. in cap. 2. de collat. detegend. & ibi Innoc. Abbas, & communiter**

Doctores. Confirmatur ratione, quia cum ex quolibet delicto oriatur duplex actio, oritur duplex offensio: una ipsi parti, alia reipublice, ut in *leg. iocitatio, §. sed quod illicitè, ff. de pub. & vel. cum simili merito pacto, vel transactione partis non potest auctori jus vindictæ competens reipublice, & cuilibet de populo, argumento text. in *leg. jurisgenium, §. si pacificè, ff. de pact. & in expressio istam sententiam & conclusionem tenet Gloss. ordinaria in dist. leg. transigere, Cod. de transact. in verbo, prohibitum, ibi Bart. 1. lectur. 3. columna, 4. oppos. Petr. de Bellaper. 2. columna Cynus pen. & final. volum. Jacob. Butr. Albericus, Faber, Baldus 2. volum. 4. opposit. Angelus secunda columna. Salycetus secunda colum. Paul. de Castr. 2. volum. num. 5. Alexand. tertia colum. num. 10. Jas. 1. volum. num. 3. Gloss. ordinaria in *leg. eum qui, §. in popularibus, ff. de iure, & ibi Bartol. & communiter Doctores, Gloss. ordinaria in *leg. divus, ff. ad Syllan. & ibi Alber. Bald. Angel. Roman. & communiter Doctores, Gloss. etiam ordinaria in *leg. si quis homicidii, Cod. de accusat. & ibi Alber. Salyc. & alii Doct. tenet etiam Bart. in l. 1. §. usque adeo, ff. de injuriis, Paul. de Castr. & communiter Moderni in l. jurisgenium, §. si pacificè, ff. de pact. Gandin. in tract. malef. §. 38. Bonif. in r. de pace, 1. & factam po. 2. volum. fol. 41. Quod tamen intellige, & tunc alius declara isto modo, quòd si post transactio accusatorem, & concordiam factam cum offenso, vel hæredibus alius tertius veniret ad accusandum, vel iudex ex officio velit inquirere, & procedere in delicto, possit intra 30. dies repetere, & prosequi eundem processum, & instantiam per primum accusatorem ceptam, & propolitam, post 30. verò dies debeat accusare, & procedere de novo ex novo processu, & ex novis actis, argumento text. in *l. libellorum, §. fin. ff. de accus. quem ad hoc summè notat & commendat ibi Bartol. & communiter Doctores, & hoc, verum de jure, sed de consuetudine iudex potest ex officio procedere, & indistinctè quolibet tempore eundem processum, & instantiam prosequi. Ita tenet Angel. in dist. leg. transigere, 2. volum. num. 7. Idem Angel. in l. 1. in fin. Cod. de generali abolitioe.******

Hodie tamen in nostro regno habemus legem ss notabilem partia factis dubiam & difficilem in ejus intellectu apud peritos iudices, & literatos, quia disponitur, quòd facta concordia, vel transactio inter accusatorem gratis, vel interveniente pretio, vel pecunia, non potest reus accusatus condemnari pœnâ mortis, vel corporali, & per consequens non potest amplius ab alio tertio accusari de illo delicto, nec poterit iudex ex officio in eo procedere; ita disponit lex singularis & valde quotidiana in isto regno in *l. 22. tit. 1. 7. part.* quòd aperte probat illa lex quantum dicit, *valea quanto para no recebir por ende pena, en el cuerpo el a c. f. s. d. & confirmatur illa lex, & iste intellectus, quia bene potest fieri, & disponi per legem vel statutum, ut facta transactio, & concordia inter partes, amplius non procedatur in delicto. Ita expressè determinat Baldus in dist. leg. transigere, secunda columna, numero sexto, Codic. de trans. quem sequuntur ibi communiter Doctores: imò, quòd magis est in dubio, si lex vel statutum dicat, quòd facta concordia, vel transactio inter partes*

Jus com-
publice
non potest
tolli pac-
to partiu.

Post tran-
sactionem
intra 30.
dies.

Authoris
opinio con-
tra præce-
dentes.

Argum. 1.

Argum. 2.

partes pœna remittatur, vel mitigetur, inducitur reo exceptio peremptoria, & perpetua, ut talis pœna ei non imponatur ex illo delicto, quia in dubio lex nova, vel statutum, semper videtur aliquid addere juri communi, argumento text. in *leg. furti, §. pœnus, ff. de his qui notant, infamia & in terminis ita tenet Angelus in *leg. jurisgenium, §. si pacificè, ff. de p. et. prima colum. num. 1.* ubi subdit, quòd simile statutum est in civitate Perusii, & expressè Bartolus in *l. damni infelici, §. Sabini sententia, ff. de dom. infel. 2. col. in fin. & ibi communiter Doctores, Augustinus de Aretin. in addit. ad Angel. de malef. in parte, hoc est quedam inquisitio 6. fol. secunda columna. Confirmatur etiam, quia Rex, vel Princeps per rescriptum, vel privilegium ex plenitudine potestatis bene potest concedere veniam delicti, & pœnam ejus remittere, non stante parte legitima quæ accuset, ut infra dico: ergo a fortiori potuit Rex vel Princeps hujus nostri regni conditor prædictæ legis partitæ, pœnam corporalem delinquentibus remittere propter pacem, & concordiam partium, & prædicta lex partitæ ita communiter in nostro regno prædicatur tam à iudicibus inferioribus, quàm à superioribus. Sed his non obstantibus ego teneo contrariam sententiam, imò quòd prædicta lex partitæ hoc non voluit, & sic ea non obstante poterit alius accusare, vel iudex ex officio procedere, & probato delicto poterit iudex pœnam ordinariam imponere, sicut de jure communi poterat, & erat dispositum. Primò, quia regulariter, imò ferè semper leges partitæ concordant cum jure communi, & ab eo non discedant, ut habetur in proemio, & prologo earum, 1. colum. in medio, ibi ficeo, *ordeno las sere partidas sabiamente sacadas de las leyes de los Emperadores, y de las fazanas antiguas de Espana;* ergo prædicta lex non videtur corrigere jus commune, sed secundum ejus dispositionem debet intelligi. Secundò pro ista mea sententia & conclusione considero notabilem & expressam *leg. pa. t. quæ aperte fundat meum intellectum in l. 24. tit. 4. 3. part.* ubi habetur, quòd in causis criminalibus, in quibus venit imponenda pœna corporalis, non potest fieri compromissum inter partes, & idem erat de jure communi, ut in *leg. non distinguemus, §. Julianus, ff. de arbit. quæ leg. part. intelligo quòd non valeat compromissum respectu alterius accusatoris volentis accusare, vel respectu volentis ex officio suo procedere, sed bene valeret compromissum, respectu ipsarum partium, sicut valeret transactio, & in expressio ita probat textus juncta sententia Bartol. & communi in dist. leg. non distinguemus, §. Julianus, ff. de arbit. quæ disponit, idem, quòd prædict. lex part. & confirmatur, quia compromissum nihil aliud est, quàm transactio, & valet argumentum de uno ad aliud ut dicit & tenet expressè Bartolus, & communiter Doctores in dist. leg. non distinguemus, §. Julianus, tenet etiam Glossa ordinaria in capite exposita, extra, de arbit. & ibi notat & commendat Abbas. Panorm. 2. col. num. 3. & communiter Doctores. Sed prædicta lex 24. tit. 4. 3. part. expressè dicit & disponit, quòd in causis criminalibus ingentibus pœnam sanguinis nullo modo possit fieri compromissum inter partes, & illa lex necessariò debet intelligi respectu alterius accusatoris, vel iudicis propter vindictam reipublice, non potest fieri præjudicium,***

licet valeat respectu ipsarum partium, quoad excludendum ipsum accusatorem compromittentem, ergo apertissime inferitur, quòd prædict. l. 24. tit. 4. 3. part. disponens, quòd valet transactio inter partes in causis criminalibus, debet intelligi, ut valeat respectu ipsarum partium, non verò respectu alterius accusatoris, vel iudicis; & certè istud est novum, & inevitabile fundamentum pro mea sententia & conclusione, cui responderi non potest. Tertio, & quidem notabiliter facit, quia si prædicta lex partitæ voluisset, quòd si accusator desisteret facta concordia, vel transactio inter partes, remitteretur pœna delicti, certè diceret, & disponeret hoc procedere, quando ipsemet offensus, vel hæredes ejus, vel consanguinei ejus, de his qui prosequuntur suam, vel suorum injuriam, desisterent ab accusatione facta concordia & transactioe, cum eos principaliter tangat negotium, & eis facta sit offensio; sed illa lex simpliciter, & indistinctè dicit, quòd accusator possit facere pactum, vel transactionem cum quolibet accusatore, etiam extraneo; ergo debet intelligi, ut tantum valeat respectu eorum, non verò respectu alterius accusatoris, vel respectu iudicis. Confirmatur evidenti ratione, quia si concordia vel transactio noceat omnibus, sequeretur quòd in potestate cuilibet de populo, vel cuilibet amici ipsius delinquentis esset abolere, & liberare eum à pœna delicti, maxime si offensus & occisus non haberet aliquos hæredes, consanguineos, vel esset ignotus, & daretur quotidie via & occasio delinquendi, quòd est absurdum & iniquum ergo aperte inferitur, quòd illa lex tantum debet intelligi, quòd valeat concordia & transactio respectu ipsarum partium, non verò respectu aliorum; & ista ratio videtur aperte concludere. Nec obstat illa lex partitæ, in quantum dicit, *valea quanto para no recebir por ende pena, en el cuerpo el a c. f. s. d.* quia debet intelligi, ut non imponatur sibi pœna propter pactum, vel transactionem, neque ex hoc habeatur pro convicto & confesso, quòd esset aliàs in aliis delictis non ingentibus pœnam sanguinis, ut in *leg. fin. ff. de prævaric. & expressè dicit prædict. lex partitæ in 2. sui parte.* Item quoad hoc, ut non puniatur tanquam corruptus accusatorem quia aliàs puniretur, ut in *leg. Imperatores, ff. de jur. fisci.* & recolo me disputasse intellectum illius legis partitæ, cum peritissimis iudicibus hujus regni, & quidam ex iudicibus curiæ regaliæ retulit mihi, quòd dum iste casus contingeret de facto in oppido de Valladolid, ubi quidam homo alium interfecit, & captus & accusatus fuit per hæredes vel consanguineos occisi, & durante lite fuit inter eos facta pax & concordia, & ea non obstante fuit per iudices curiæ regaliæ condemnatus ad pœnam mortis, & dum præparabatur executio sententiæ, quidam religiosi ad instantiam ipsius condemnati & consanguineorum & amicorum ejus, allocuti sunt Regem & Imperatorem nostrum, qui tunc temporis erat ibi, & dixerunt ei qualiter illa sententia erat nimis injusta, & contra prædict. leg. part. quia facta concordia, & transactio inter partes non potuit condemnari ad pœnam mortis, nec corporalem; & ipse Imperator jussit suspendere executionem sententiæ, & comparere eorum le prædictos iudices, qui sibi dixerunt, quòd prædicta sua sententia erat justa, quia illa lex partitæ non debebat intelligi, prout verba sonant, & ut communiter

Argum. 3.

Argum. 4.

Argum. 5.

Argum. 6.

aliqui putant, & visa & audita responhone eo- rum fecit comparere coram se aliquos ex peritio- ribus auditoribus sui regalis consilii, quorum major pars dixit idem, quod priores iudices, & Imperator noster iussit, quod predicta sententia mandaretur executioni, & ita ille homo fuit sus- pensus, & ex hoc patet, quod in isto regno esset valde necessarium predictam legem pariter per principem declarari.

* Adde quod istum eundem intellectum ad illam l tenet Greg Lopez in d.l. par. in verbo, in el cuerpo, cum pluribus aliis declarationibus meis quas hic pono, sed certe nunquam vidi eius lec- turam, sed post meam fuit edita: ipse vero nescio, an viderit meam, in hoc tamen discordes sumus, quod ego teneo, quod procedat illa lex, modo fiat pax & concordia gratis, modo pretio; ipse quod pretio. Item ambo dicimus quod valet concordia, ante accusationem propositam, & etiam postea.*

Unum tamen est, quod licet superior mea con- clusio & intellectus in puncto juris sit verissimus, tamen interim antequam illa lex pariter per Principem declaratur, debet servari, & practica- ri, ut verba sonant, & ita consulo quod fiat, quia communis error & practica est jam redacta in consuetudinem, & ita communiter observatur, & practicitur in hoc regno, & minime sunt mu- tanda, quae certam interpretationem semper ha- buerunt, ut in l. minime ff. de legibus; & jam ego in hac civitate bis ita iudicavi, & practicaui dum essem assessor cum iudice recusatione facta con- cordia & transactione partium non imposui poe- nam mortis, delinquentibus, nec corporalem, sed mitiorem arbitriam, & mea sententia fuit con- firmata in Cancellaria regia Valladolid per Judi- ces regiois causarum criminalium, & similiter per illam legem plures pauperes incarceratos labore proprio, & favente gratia divina, defendi & li- beravi a pena mortis.

* Item adde, quod circa illam legem est pul- chrum & singulare dubium, quae dicatur pena corporalis; & breviter & resolutive dico, quod pena mortis naturalis, vel pena abscisionis membri, vel pena flagellorum, vel etiam pena galearum, vel etiam vide omnino infra isto libro in finali folio, sola pena infamiae, quia aequipa- ratur morti naturali, ut est l. si sine, & oram. in §. suspensus. et l. 2. Inst. de iuro, suspecti. & vide l. 7. tit. 33. par. 7.*

Advertendum tamen, quod posito quod praedicta lex pariter debeat intelligi & practitari, ut communiter intelligitur & practicitur, tamen debet intelligi & limitari modis sequentibus. Primo modo debet intelligi ut procedat, quando ipse offensus in vita remisit offensam & delictum in se commissum, vel haereditas eius, vel consan- guinei de his qui prosequuntur suam, vel suorum injuriam; secus vero esse quando extraneus accusator remitteret hoc, per ea quae dicta sunt in superiori tertio fundamento, & probat lex 1. sit. 11. lib. 1. ord. ubi habetur, quod ita demum valet remissio poenae, quam fecit Rex, vel prin- ceptus de aliquo delicto, quando inimici delin- quentis desistunt ab accusatione, & remittunt offensam & delictum.

Secundo debet intelligi, quando delictum principaliter est commissum in personam, secus vero si principaliter sit commissum in rem, & sic illa lex intelligitur, & practicitur in homici- dio, injuria, vel simili delicto, & offensam perso-

56
Prædicta
lex pariter
limitatur
primo.

57
Limita. 2.

nali, non tamen in furto, vel simili delicto: argu- mento text. & eorum quae ibi notantur in leg. si quis in furto, de furtis; & in expresse in terminis similiis statuti, ita tenet Paul. de Caltr. in leg. sequens, quod autem ff. de usuc. idem Paul. in leg. si homo, eodem tit. 2. col. n. 2. & ante eum tenet Bald. in leg. si quis in tantam, Cod. unde vi, 2. col. in fin. n. 11. dicens quod si cavetur lege, vel statuto, quod delictum commissum inter conjunctas personas, debet intelligi delicto commisso in personam, non vero in rem.

* Item etiam videtur alius casus in quo procedat illa lex, scilicet, quando homicidium fieret in Ecclesia, & potest confirmari ex his quae dico infra, an & quando reus gaudeat immunitate Ecclesiae, & verissime relatum est mihi quod in oppido de Valladolid, die & festo corporis Christi quidam interfecit alium in quadam via publica quae dicebatur corpus Domini nostri Jesu Christi, & facta concordia fuit suspensus per judicem causarum criminalium.*

Tertio praedicta lex debet intelligi, quando homicidium, vel delictum fieret simpliciter, & sine aliqua qualitate, quae nimis gravet, ut si fiet proditorie, vel alevose, vel cum veneno, vel cum sagitta, vel cum igne, vel cum alia simili qualitate, quia tunc non potest fieri concordia, vel transactio inter partes: imò eo non obstante potest, & debet reum condemnare pena ordina- riâ. Ita probat text. notabilis in l. 1. & 2. tit. 11. lib. 3. ordin. ubi habetur & disponitur, quod ita demum remissio Regis, vel Principis facta & concessa super aliquo delicto valet, quando delictum non esset commissum cum aliqua ex praedictis qualitatibus.

* Item probat sententia & conclusio facit quia quae immunitatem criminis licitum est leges transgredi, & ita tenet Gregorius Lopez in dicta l. pariter, hoc videtur valde dubium quia praedicta lex ordinamento expresse hoc decidit, quando remissio fit a principe simpliciter, sed quando pars offensa expresse, & specialiter emit- tit delictum etiam commissum proditorie vel alevose, videtur, quod valet & tenet, sed adhuc teneo quod hic est positum & scriptum; nec ob- stat superior difficultas, quia respondeo, quod lex pariter debet restringi praedicto modo.*

Quarto etiam dico, quod praedicta lex debet intelligi, quando quis semel commisit illud delictum, secus vero si jam bis veltet commiserat aliud simile delictum, in quo fuit sibi remissa poena propter concordiam & transactionem partium, vel propter Principis indulgentiam, & remissionem, vel ex maxima artis peritia, vel ex alia simili causa, quia tunc non valet concor- dia, vel transactio facta inter partes isto ultimo & novo delicto: imò eo non obstante, debet reus condemnari pena ordinariâ delicti, argu- mento text. singularis in l. 3. C. de Episc. ubi habetur, quod remissio & indulgentia Principis non valet, quando reus aliud simile delictum jam commiserat. Cujus verba sunt: Remissionem venia crimina nisi semel admissa non habeant, nec in eos liberalitatis angustia humanitas qui im- puniunt veteris admissi non emendationi potius quam consuetudini deputarunt, & ibi notat & commendat Odofred. Cyn. Bart. Bald. Paul. & illam textum ad hoc summe notat & commen- dat Jafin leg. nec damnosa, C. de precib. Imper. offer. 2. col. numero 3. Barb. in cap. super literis, de rescriptis, 21. colum. numero 167. ubi dicit, quod

58
Limita. 3.

59
Limita. 4.

quod ita vidit practitari Bononiae, Palac. Rub. in repet. cap. per vestras, de aconar. inter vi. & uxor. fol. 62. 4. colum. num. 25. facit etiam bonus text. in l. capitulum, §. solem, & in §. grassatores, ff. de pœnit. ubi disponitur quod gravius puniatur ille, qui frequenter commisit delictum, quam ille, qui semel tantum commisit; text. in l. 3. vers. si plures, ff. de ve militari; text. in leg. servos, Cod. ad legem Jul. de vi, & utroque Doctores, & in terminis idem disponit lex 2. ru. 11. lib. 1. ord. quae cavetur, quod remissio & indulgentia Principis non profit ei, qui aliâ aliud delictum simile fecerat, nisi de eo specialis mentio fieret.

Item etiam retento communi intellectu, & practica ad illam legem utiliter & necessariò quæro, si post mortem interfecit, & occisi plures reperiantur consanguinei de his, qui possunt prosequi suam, vel suorum injuriam, an omnes debeant remittere, vel consentire, vel quis eorum; & certe est passus & articulus dubius, & quotidianus: & videtur, quod omnes illi consan- guinei, qui possunt accusare prosequendo suam, vel suorum injuriam qui sunt de jure communi, usque ad septimum gradum, ut probat textus Gloss. ordinaria in leg. si femina, Cod. ad Turpil. & de jure regio, ulque ad quartum gradum, ut in l. 2. tit. 1. 7. par. & in l. 2. 6. eodem tit. & latius dixi supra suo loco, & ita fit & con- sultitur in isto regno per aliquos peritos literatos & advocatos. Sed ego resolutive dico, & teneo, quod si in uno & eodem gradu proximi- ori sint plures consanguinei, de his qui possunt accusare prosequendo suam vel suo- rum injuriam, omnes debeant consentire in concordia & transactione, & remittere mortem, & offensam defuncti, ut reo non possit imponi poena corporalis. Cujus ratio est, quia isto casu, quando omnes sunt in eodem gradu, pariter ad- mitterentur ad accusandum, nec unus praefertur alteri, nec iudex potest unum ex eis eligere, quia aequalitatis & conjunctio viget in omnibus. Ita probat text. formalis & expressus in l. 3. §. si ad plures, ff. de sep. viol. & ibi Glossa ordinaria, Bart. Alb. Angel. in l. si plures, ff. de accus. Si vero unus, vel aliqui consanguinei sint in proximiori gradu, alii vero in remotiori, tunc illi qui sunt in pro- ximiori gradu, possunt & debent consentire & remittere, & concordiam & transactionem face- re, & non requiritur consensus nec voluntas aliorum existentium in remotiori gradu: cujus ratio est, quia isto casu ille, vel illi soli, qui sunt in proximiori gradu habent jus accusandi, & praefertur omnibus aliis existentibus in remotiori gradu, argumento textus & communis opi- nionis in l. si plures ff. de accus. & in l. 2. si simul, ff. de adulter, ergo in nostro casu, & in terminis nostrae legis pariter, ille, vel illi soli dicentur & erit proprie pars, quae possit remittere delictum, & in expresse in simili casu, & statuto istam sen- tentiam & conclusionem tenet Alber. post Guil. in leg. pen. §. ff. nauta, cap. stabul. ubi dicit: quod stante simili lege, vel statuto, sola remissio & concordia proximioris in gradu, valet & debet attendi, & non aliter tenet Bald. in leg. fin. ff. de verb. sig. 2. col. & 1. not. per text. ex quo colligit & ponit talem doctrin. quod quando lege, vel sta- tuto aliquid committitur consanguineis alicujus, debet intelligi gradatim, ut semper proximiores praefertantur, quia ad eos videtur magis pertinere negotium, secundum ordinem charitatis & con-

Arboris
opinio cõ-
tra præce-
dentes.

junctionis: quod sequitur & commendat ibi Salyc. Angel. & alii Doctores; tenet etiam Jacob. Salycet. & alii Doctores l. 1. Cod. unde vi, & uxor. Idem Salycet. in leg. fin. C. de testam. milit. & ibi Alaxand. & Moderni. Idem Salycet. in l. vidue, Cod. de nuptiis, Paul. de Caltr. in l. cum detem, §. si patri, ff. de mar. Alaxand. in §. amens, ff. de iusdem legis. Jason notabiliter & melius quàm alibi, in leg. non solum, ff. de nov. oper. numc. 1. col. n. 2. Imò, quod magis est, si illo tempore remis- sionis quo fit concordia & transactio, ille con- sanguineus erat proximior, licet postea reperetur nativitas alterius proximioris, non requiritur alia nova concordia, & transactio fieri cum eo, ut si interfecit & occisus reliquit patrem, & uxorem prægnantem, & pater remisit & fecit concordiam, & transactionem, & postea posthumus natus sit, non poterit revocari talis remissio, nec alia de novo requiritur. Ita Bal. in loco supra proximè citato.

Item etiam prosequendo praedictam legem quæro an haereditas ipsius interfecit, & occisi pos- sint desistere ab accusatione, & facere concor- diam, & transactionem cum reo accusa; & vi- detur quod non, quia non necessitate juris tenentur mortem ejus vindicare; aliâ privantur hereditate tanquam indigni, & applicatur sileo, ut supra dictum & probatum est: sed teneo contrarium, imò quod licite possint praedictam concordiam, & transactionem facere, & jura communia, quae imponebant eis poenam priva- tionis hereditatis, intelligantur, quando non est permilla concordia, vel transactio per legem; sed cum hodie sit licita, & permilla per nostram legem pariter, non privarentur here- ditate.

Item etiam quæro, an si defunctus interfecit, occisus reliquit plures haereditas ex testamento, vel ab intestato, an omnes debent consentire, & desistere ab accusatione, & facere concordiam ac transactionem cum reo delinquente, ut non possit puniri poena mortis, nec corporali; & certe articulus est difficilis, & quotidianus, & videtur quod sufficiat, quod unus tantum desistat, & faciat praedictam concordiam, & transactionem. Primò quia jus vindicandi mortem defuncti est individuum, & competit cuilibet haereditati in soli- dum, argumento textus in l. 1. §. ex his, ff. de verb. obl. cum materia, textus in l. 4. §. Cato. eodem tit. textus in leg. stipulationes non dividuntur, vers. 1. eodem tit. textus in leg. in executione, vers. 2. ad opus, eodem tit. textus in leg. haereditas, §. an ea stipulatio, ff. fam. l. c. c. textus in l. si ff. de servit. legat. & utrobique communiter Doctores, & ergo unus solus haeres possit remittere, & facere praedictam concordiam, & transactionem. Secundò quia quando pupillus vel adultus habet plures tutores, vel curatores, unumquique in solidum potest actum gerere, & vult & habet effectum, ac si ab omnibus esset gestus, textus est in l. 3. ff. de admov. tut. text. in l. 1. Cod. si ex pluribus tuto- ribus, vel curatoribus, quia tale jus tutelae, vel curae est individuum, ut in l. inter tutores, ff. de ad- min. tut. ergo in nostro casu valet remissio, & concordia unius haereditis tantum, cum sit jus in- dividuum, & in expresse ita tenet Oldradus, Doctor antiquus summae auctoritatis in l. si plures, ff. de l. 3. quem refert Bartolus in l. 4. §. Cato. ff. de verb. obl. pen. col. sum. 33. & eam tenet, & sequitur ibi Paul. de Caltr. fin. colum. in fin. tenet etiam, & sequitur Rainer. & Alberic. in aut. leg. plures, ff. de leg. 3. Bald. in l. 2. Codic.

Haereditas
abintestato
occisus an
possint de
accusatio-
ne.

de liberis. & eorum liberis, 3. colum. in fin. Idem Bald. in l. ff. de part. 2. col. Idem Bald. in e. cum omnes de consl. 5. colum. numer. Vel aliter, & secundo videtur quod requiritur, quod consentiat major pars hæredum, & desistat ab accusatione, & major pars debet intelligi pro numero unicarum, & partium hæreditatis, & si sunt pares, & æquales in ipsa successione, & hæreditate, major pars dicatur, quando sunt plures hæredes numero, & si forte omnino sunt plures, major pars dicatur remittentium, ut illa prævaleat, & præferatur favore liberationis, argumento textus in l. interpretatione, ff. de part. textus cum ratione in leg. al seriem, eod. m. tit. textus magis in specie, in leg. & sum. hæredem, §. final. cum leg. sequentib. ff. de part. textus in leg. fin. Cod. qui bon. ced. pos. quibus probatur, quod liberatio semper est favorabilis in actu dubio. Item etiam, quod si major pars creditorum, quibus debetur aliquod debitum, vult remittere partem debiti hæredi debitoris, ut adeat, & solvat, illa remissio valet & tenet, & præjudicat cæteris creditoribus contradicentibus, & ex isto fundamento in questione nostra istam sententiam & conclusionem tenet expressè Bartol. in dist. leg. quartus, §. Cato, ff. de verb. oblig. penult. eod. numero trigesimo quarto, & ibi Angelus fin. colum. Socinus fin. colum. in fin. Paulus de Castri. in l. g. secunda, §. ex his, eod. tit. 2. col. num. 3. Bald. in l. cum inter veteres, C. de fideicommiss. liber. Anch. in clem. 2. de jure pat. 2. col. num. 4. Florian. in l. per fundum, ff. de servit. rust. præd. fin. colum. Angel. de malef. in parte, comparuerunt dicti inquisiti, & in termino defensionis, 3. & 4. colum. & istam dicit magis communem opinionem Arct. in l. pro hæred. §. fin. ff. de acquir. hered. 2. col. in medio. Jero. Bat. in rep. l. 4. §. Cato, de verb. oblig. pen. col. n. 161. Joan. Crot. in rep. illius §. 19. col. v. 106. qui dicit, & allerit hanc esse magis communem opinionem. Sed his non obstantibus ego teneo contrariam sententiam; imò quod requiritur, quod omnes hæredes consentiant, & desistat, & faciant pacem & concordiam, nec sufficit unus eorum, nec major pars. Primum quia sive lex vel statutum aliquid requirit ab hærede, vel ab hæredibus fieri, semper debet intelligi ab omnibus hæredibus; text. est in l. si pluribus, ff. de leg. 2. text. in l. si plures, ff. de leg. 3. Secundò, quia si hæredes pollunt accusare mortem defuncti, est pro tanto, quia ipsi omnes representant in omnibus vicem defuncti, sed eo casu quo sunt plures hæredes, quilibet representant eum pro parte, & omnes simul representant eum in solidum, ut in l. 2. §. fin. junctâ Glossa & communi opinione ff. de part. stip. Tertio, quia quando aliquid pertinet pluribus, in singulis omnes debent consentire, & non sufficit unus, nec major pars, text. est in l. per fundum, ff. de servit. rust. præd. text. in l. fin. ff. com. præd. text. in l. 1. §. demerari, de venire inspic. text. in l. de pupillo, §. si plurimum, ff. de oper. nov. nun. Sed jus vindicandi, vel remittendi pertinet ad hæredes, ut ad singulos, ut in l. 3. §. si ad plures, ff. de sepul. violat. & in l. 1. §. per totum, ff. C. de his quib. ut ind. l. in l. hæres, cum l. seg. ff. ad Syllant. ergo in nostro casu & questione requiritur, quod omnes hæredes consentiant, & faciant concordiam & transactionem. Quarto quia licet aliquod jus individuum pertinet pluribus, non potest unus alteri præjudicare, ut illud jus perimitur, text. est notabilis & expressus in l. si de. §. sed hæ

omnia, C. de auct. tutor. ubi habetur, quod si sunt plures tutores, licet quilibet eorum habeat jus tutelæ, & administrationis in solidum, l. inter tutores, ff. de administr. tutor. & ibi Bart. tamen agatur de ipsa tutela totaliter dissolvenda, non potest unus sine alio auctoritatem præstare, confirmatur etiam ex textu unico & singulari in l. si quis hac lege, §. quotiens, ff. qui & à quibus, secundum Rainard, & antiquos ibi, ubi disponitur, quod si liberus est ingratus, & sunt plures patroni offensi, omnes debent consentire, ut redatur in servitutem, & non sufficit consensus unius, vel majoris partis, & ibi notat & commendat Glossa ordinaria Alb. & communiter alii Doctores antiqui.

Item quero, si ex una parte concurrant hæredes extranei interfecti & occisi, & ex alia consanguinei, qui præferantur in accusando; & breviter dico, quod hæredes extranei, quia in eis concurrit duplex ratio, & causa. Prima siquidem est, quia representant defunctum in omnibus & per omnia, ut supra probavi. Secunda quia de necessitate juris tenentur accusare, & ejus mortem vindicare, ut in l. 1. & per tot. ff. de his quibus ut indign. & in l. 1. per tot. C. eod. tit. unde ipsi præferuntur tam in accusando, quam in remittendo; & in terminis reperio, quod istam sententiam & conclusionem tenet Ripa in l. 4. §. Cato, ff. de verb. oblig. ansepen. col. quod reputo notabile in practica.

Item etiam quero, si inter hæredes, vel consanguineos reperitur aliqua femina, vel nullus reperitur masculus, sed tantum femina, an ipsa possit accusare & remittere, & facere prædictam concordiam, & transactionem? & videtur quod non, argumento textus in l. qui accusare, ff. de accus. ubi habetur, quod mulier non potest accusare delinquentem ratione textus: ergo non potest remissionem facere: & in terminis ita tenet Glossa singularis & unica in casu simili in cap. 1. §. hoc autem nasandum de his qui fundum dare poss. in usibus feud. quam ad hoc reputat singularem & unicam Angel. de perul. in l. si filius qui parit, ff. de vulg. & pupil. 2. col. in fin. sed Joan. Imol. ibi distinguit in hoc dicendo, quod illa Glossa sit vera, & procedat stantibus aliis masculis, alius verò masculis non stantibus ipsa possit accusare, & facere prædictam remissionem, concordiam, & transactionem. Sed his non obstantibus ego teneo, quod indistinctè modò sint alii masculi, modò non, femina possit accusare & facere remissionem, concordiam, & transactionem; nec obstat text. in dist. l. qui accus. ff. de accus. quia debet intelligi, quod mulier non possit accusare de crimine publico, tanquam quilibet de populo, sed bene potest accusare prosequendo suam, vel suorum injuriam, imò tenetur accusare, tanquam hæres ex juris necessitate, text. in l. non ignorat, C. qui accus. non pos. text. in l. femina, C. ad Turpil. & ibi communiter Doctores; si potest accusare, ergo etiam remittere poterit, argumento text. in l. qui hæres, text. in l. ejus est nolle, qui potest & velle, ff. de reg. jur. nec obstat etiam illa Glossa singularis & unica in contrarium adducta, quia ultra hoc, quod ejus auctoritas est probabilis, & non necessaria, procedit de consuetudine, non verò de jure communi, ut iuris supra allegatis, & in expresso ita tenet Arct. in dist. l. si filius qui parit, ff. de vulg. & pupil. pen. col. & ibi Alex. pen. col. n. 24. Rom. in l. 1. §. potest, ff. ad Syllant. idem Rom. Arct. Alex. & alii Moderni in l. pro hæred. §. fin.

64 Hæredes extranei occisi, an possint consanguineis in accusando.

65 Intentione, des si sola est femina an possit accusare.

Uxor præferitur hæredibus occisi in accusando, & manifestando.

§. fin. ff. de acq. bar. inò quod magis est, si ex una parte, concurrat uxor ipsius occisi & interfecti, & ex alia hæredes, vel consanguinei, eadem, quod præferatur ipsa uxor, tam in accusando, quam in remittendo, quia in ea concurrit major conjunctio, & affectio, cum sint una caro, ut in cap. gaudemus §. quia vero de divorciis, cum similib. quod reputo notabile.

66 Item quero si filius, vel hæredes, vel consanguineus ipsius occisi, & interfecti, qui habet jus accusandi, sit minor, habeat tutorem, vel curatorem, an possit remittere mortem defuncti talem concordiam, & transactionem facere? & jam iste casus in ista civitate contigit, & in eo judicavi tanquam assessor; & viderur, quod si probatio delicti sit certa non possit remitti: si verò est dubia, sic, argumento textus in pactum curatoris, C. de pactis, textus in l. præse, C. de transact. textus in l. Imperatores, ff. de pactis, textus in l. Lucius, ia 2. §. fin. de administr. tutor. textus in l. qui fundum, §. si tutor, ff. pro excep. textus in l. tutor pupilli, ff. de jur. iur. quibus probatur, quod tutor, vel curator non potest transigere, vel pacisci super delicto liquido, sed super dubio sic, & ex isto fundamento & ratione istam sententiam & conclusionem tenet Gandinus tract. malefic. fol. 19. 2. col. Bonifacius etiam in tractatu malefic. in tu. de pace, fin. colum. Sed his non obstantibus ego teneo contrarium, imò quod ista sit vera doctrina & resolutio, quod si talis minor sit adultus, ipse cum auctoritate curatoris possit remittere, & concordiam & transactionem facere: si verò sit impubes, possit locus ejus tutor facere. Nec isto casu requiritur decretum & auctoritas judicis nec adhuc talis minor possit relictui, modò fecisset pretio recepto, modò gratis, quia interest minoris non habere rixas, vel discordias nec litibus & lumbibus vexari, ut in l. minoribus viginti quinque ann. ff. de minoribus, & ille laudatur & commendatur de jure divino & humano, qui pacem letat, ut probatur auctoritate divina: Diligite inimicos vestros, & bene facite eis, qui odierunt vos, & probatur in l. ff. de censibus, & in Lancia, Cod. de caduc. tollend. & in expresso istam sententiam & conclusionem tenet Specul. in tit. de homicid. 2. col. n. 6. Bartol. in l. fideicommiss. de transact. Alber. in l. pactum curatoris, C. de pactis, & ibi Bald. Paul. Salyc. Alexand. Jalon, Jacob. de Sanct. Georg. & Philippus Dec. idem Alber. in l. claustris, C. de auctor. præstan. fin. quest. idem Alber. in leg. tutoris, ff. de pactis, Bald. & Moderni in leg. iurisjurandi, ff. de iurjurand. Bald. Paul. & alii Doctores. in l. 1. C. de in integrum restit.

Item quero, an filius spurius ipsius interfecti possit accusare tanquam consanguineus, qui prosequitur suam, vel suorum injuriam, & per consequens possit remittere mortem & delictum patris, facere pacem & concordiam? & videtur quod non, quia spurius non potest dici, nec nominari filius, sed omnibus habetur plus quam extraneus, textus est formalis & expressus in auctor. quibus modis nat. offer. sui. §. pen. vers. ultima sequidem. collat. 7. ibi, isse nec naturalis nominatur, nec alendus est à parentibus, nec habebit quoddam ad præsentem legem participium, textus in auctor. ex amplexu, C. de natur. liber. & ex isto fundamento istam sententiam & conclusionem tenet Angel. de malef. in parte comparere dicti inquisiti, & in terminis defensionis, 4. col. vers. quid si status dicitur, & dicitur uia consultius Franc. de Rampo,

Filius spurius occisi an possit prosequi mortem patris.

Salyc. & alii plures Doct. Sed his non obstantibus ego teneo contrarium: imò, quod talis filius spurius possit accusare & remittere, quia in his quæ concernunt jus sanguinis, sine commodo successione bonorum, bene est habilis, capax, & reputatur filius argumento text. in l. hoc accus. §. omnibus ff. de acci. sat. argumento etiam textus & eorum, quæ ibi notat Bald. & Doct. in l. parentes, ff. de in jus vocando, & in expresso istam sententiam & conclusionem tenet Bart. in l. 1. ff. de accusa. 2. quasi. Angel. in l. 1. epistolam et. Bald. notabiliter in l. 1. C. qui accusat, non possunt 11. col. n. 50. ubi expressè tenet, quod filius spurius potest accusare mortem, & delictum patris, tanquam prosequens suam, vel suorum injuriam, sic potest accusare & remittere, & facere pacem, & concordiam.

Item quero, si fiat pax & concordia cum ipso occiso & vulnerato super injuria & vulnere sibi illato, & postea sequatur mors; an illa pax & concordia ad illam extendatur, ut amplius non possit delinquens accusari de homicidio, nec per judicem imponi possit pena corporalis; & excolet mors; an excolet homicidæ.

Item quero, si fiat pax & concordia cum ipso occiso & vulnerato super injuria & vulnere sibi illato, & postea sequatur mors; an illa pax & concordia ad illam extendatur, ut amplius non possit delinquens accusari de homicidio, nec per judicem imponi possit pena corporalis; & excolet mors; an excolet homicidæ.

67 Pax facta cum vulnerato si sequatur mors, an excolet homicidæ.

Item quero, si fiat pax & concordia cum ipso occiso & vulnerato super injuria & vulnere sibi illato, & postea sequatur mors; an illa pax & concordia ad illam extendatur, ut amplius non possit delinquens accusari de homicidio, nec per judicem imponi possit pena corporalis; & excolet mors; an excolet homicidæ.

68 Transactio inter partes ad hoc ut valeat, & habeat effectum? & resolutivè inter partes infra quod tempus debeat fieri.

Item quero infra quod tempus debeat fieri prædicta concordia, & transactio inter partes ad hoc ut valeat, & habeat effectum? & resolutivè inter partes infra quod tempus debeat fieri.

68 Transactio inter partes ad hoc ut valeat, & habeat effectum? & resolutivè inter partes infra quod tempus debeat fieri.

67 Pax facta cum vulnerato si sequatur mors, an excolet homicidæ.

68 Transactio inter partes ad hoc ut valeat, & habeat effectum? & resolutivè inter partes infra quod tempus debeat fieri.

regulariter, & semper sit super re dubia, & incerta, unde post sententiam diffinitivam latam non debet valere, tanquam super re liquida, & certa, text. est in l. 1. ff. de transact. text. in leg. 2. C. cod. titul. text. in l. si causa cognita, eod. tit. text. in leg. eleganter, ver. si post rem judicatum, ff. de cond. in deb. & utrobique communiter Doctor. & licet remissio, & liberatio tanquam cetti, & liquidi, valeat post sententiam diffinitivam, ut in l. 1. ff. de transact. & ibi Gloss. ordinaria & communis opinio: tamen predicta lex partite voluit, quod post sententiam diffinitivam valeret talis remissio pœnæ in causis criminalibus tanquam nimis præjudicialis republicæ, cui competit jus vindictæ, & accusandi propter bonum publicum, & exemplum subditorum: ex quo sub infertur, quod talis concordia, & remissio non possit fieri post conclusionem in causa ante sententiam diffinitivam latam, quia isti casus acquiescant in jure, argumento text. in l. si rem, §. si ff. de evictio. per quem ita tenet Bartol. in l. si mater, §. eandem, ff. de except. rei jud. in fin. Paul. de Caltr. in l. si rem alienam, l. 1. §. si ff. de pign. act.

68 Pendente appellatione an valeat concordia & transactio. Negatur.

Pulchrum tamen dubium est circa hoc, si sententia diffinitiva jam est lata contra ipsum reum principalem delinquentem, & ab ea sit appellatum, an pendente appellatione valeat predicta remissio, concordia, & transactio inter partes ut reus delinquens non possit condemnari ad pœnam mortis, nec corporalem, & sententia contra eum lata revocetur: & videtur, quod nullo modo valeat, nec habeat effectum, quia aperte repugnant verba predicta legis partite in quantum dicit, *antes que la sententia sea dada*. Confirmatur etiam, quia in dubio in qualibet dispositione à verbis legis non est recedendum, in l. liber. rum, §. quod tamen Casus, ff. de l. 3. & in l. Labeo, ff. de sup. leg. rursus etiam confirmatur, quia sententia facit rem notoriam, in l. 1. ff. de transact. um similibus: item etiam, quia limitata parit effectum, ut in l. age cum Germaniano, C. de transact. & in l. ex facto, §. item quæro ff. de vulg. & pup. item, quia causa appellationis est diversa à prima causa vel instantia, ut in *authent. de his, qui ingrediuntur ad appellandum*, colla. 5. & ibi Gloss. ordinaria & communiter Doctores, finaliter etiam facit text. singularis & unicus in l. Graece, §. i. ff. de fidejussor. ubi disponitur, quod fidejussor, qui alios sistit in judicio, intelligitur usque ad sententiam diffinitivam latam, non verò postea, licet ad ea sit appellatum, quia censetur instantia diversa, quem ibi ad hoc reputat singularem & unicum Bart. Paul. & alii Doctor. Sed his non obstantibus ego teneo contrariam sententiam, imò, quod etiam si fuerit lata sententia, si tamen ab ea sit appellatum, valeat concordia & transactio, & non possit imponi reo delinquenti pœna corporalis: & ista questio jam contigit de facto in Cancellaria de Valladolid, & ita fuit judicatum, & pronunciatum, pro qua sententia & conclusione considero sequentia fundamenta.

Affirmatur

Primò, quia per appellationem interpositam extinguitur sententia, & omnis effectus, textus est in l. 1. §. si ff. ad Tur. Cujus verba sunt: *Quia provocations remedio condemnationis extinguitur pronunciatum*, & ibi ad hoc notat & commendat Bart. Alb. & communiter Doctores ergo in nostro casu valeret concordia, & transactio, tanquam si non esset lata sententia. Confirma-

Argum. 1.

ter ratione, quia jam isto casu res efficitur dubia & incerta propter appellationem, & probationem, quæ postea fieri potest in secunda instantia. Item, & secundò pro hac sententia & conclusione facit text. notabilis & expressus in l. 2. §. si ff. de pœnis, ubi probatur quod non videtur quis condemnatus, sed contra eum lata sententia, quando ab ea est appellatum: Cujus verba sunt: *Eum accipiuntur condemnatum, qui non provocavit, ceterum si provocavit nondum damnatus videtur*, & ibi notat & commendat Gloss. ordinaria & communiter Doctores. Tertio facit text. singularis & unicus in suo casu in l. ita demum, C. de procur. ubi habetur quod appellatio extinguit judicatum, & reducit rem ad statum, in quo erat post litis contestationem, & ad hoc reputat ibi singularem & unicum Bald. & communiter ceteri Doctor. ergo in casu nostro cum predicta concordia, & transactio valerent, & haberet effectum in prima instantia ita etiam similiter debet valere in secunda instantia post appellationem interpositam. Quarto facit text. in l. peremptio ias, C. sent. res. non pos. ubi traditur regula, & doctrina notabilis, quod exceptio peremptoria quæ non potest opponi post sententiam diffinitivam latam, potest opponi, si ab ea sit appellatum. Quintò facit text. in l. eleganter, §. quid ergo, ff. de condit. indeb. ubi disponitur, quod licet post sententiam diffinitivam non valet transactio, tamen si ab ea sit appellatum, valet, & tenet, & ibi Gloss. ordinaria Bart. & communiter Doctores: ergo licet nostra lex partite expressè dicat, quod post sententiam non possit fieri predicta concordia, & transactio in causis criminalibus, tamen debet intelligi, quando ab ea non est appellatum: si verò ab ea sit appellatum, bene valet & tenet. Sextò facit textus in l. post rem judicatum, ff. de transact. ubi habetur, quod licet post sententiam diffinitivam non valeat transactio, tamen si à sententia sit appellatum, valet & tenet. Septimò facit text. in l. qui à latronibus, §. si ff. de testam. ubi habetur, quod licet condemnatus ad mortem non possit testari, tamen si à sententia sit appellatum, valet testamentum. Octavò facit textus in l. qui cum major, §. accessisse, ff. de bonis qualib. ubi habetur, quod ille dicitur accusare, qui causam producit usque ad sententiam diffinitivam, à qua non est appellatum. Decimò facit textus in leg. sciendum §. si fundum, ff. quisquisd. cogan. ubi habetur, quod licet possessor rei alienæ, qui per sententiam est condemnatus rem restituere, non evitet satisfacionem, tamen, si à sententia sit appellatum, bene illam evitabit. Undecimò facit text. in l. si in, C. de errore advocat. ubi habetur, quod licet error advocatorum alicujus causæ possit revocari usque ad sententiam diffinitivam, non postea tamen, si à sententia sit appellatum, potest revocari. Duodecimò facit text. notabilis in l. Papius, §. meminisse, ff. de inoffic. test. ubi disponitur, quod licet ille, qui egit querelâ inofficiosi testamenti & non obinuit, amittat commodum in eo ibi relicto, nisi desistat ante sententiam, tamen si ab ipsa sententia sit appellatum, & pendente appellatione desistat, excusatur, & ad hoc notat & commendat Gloss.

Argum. 2.

Gloss. ordinaria & communiter Doctores, Finaliter etiam facit text. bene notandum in l. fidejussor, ubi habetur, quod licet exceptio divisionis ex epitola divi Adriani, non possit opponi post sententiam diffinitivam, tamen si ab ea sit appellatum, bene potest opponi, & ibi notat & commendat Gloss. ordinaria Bart. Alb. Bald. Angel. Salyc. & communiter Doctores. Et adde, quod idem esset, quando remissio, concordia, vel transactio fieret inter partes post sententiam diffinitivam latam intra tempus datum ad appellandum, quia in jure nostro paria sunt à sententia esse appellatum, vel esse intra tempus datum ad appellandum, ista est singularis & unica in l. ex judiciorum, ff. de accusat. de qua latius dixi sito proprio loco.

Argum. 3.

Quartò & principaliter dico, quod aliud est crimen publicum adulterii, de quo magistraliter dixi in leg. 80. Tauri, ubi omnino vide.

Argum. 4.

Argum. 5.

Argum. 6.

Argum. 7.

Argum. 8.

Argum. 9.

Argum. 10.

Argum. 11.

Argum. 12.

Argum. 13.

quemadmodum etiam Placa l. 1. delict. 24. n. 5. c. 15. n. 3. Duen. reg. 307. Jul. Clar. in pract. §. ult. q. 89. ver. pen. affatim tentantur. In quo breviter & resolutivè dico. Videto Plac. delict. I. l. 1. c. 39. Purp. n. 17. Curt. Jun. à n. 4 in l. transgredere C. de trans. & qui late, ac diligenter agit Jul. Clar. in pract. Sult. q. 88. ver. successivo videamus, cum seq. Text. est in l. 1. §. fin. ad Purp. Non levis inter-pretet labor assiduos est circa hujus text. interpretationem, quippe qui adversari videtur legibus nonnullis suspensionibus verbis urentibus, ut de ea re consulto Jalon, n. 9. Rip. n. 7. in l. 1. ff. de re jud. Fel. ac Dec. in rub. extra de appellat. nec aliquam differentiam constituit inter causas civiles, & criminales, quidquid autem And. Alc. in l. si causa cognita. n. 11. C. de trans. in illis enim regulariter, & generaliter nullum discrimen, ac nulla differentia poni debet, ut probat text. in leg. absentem, ubi secundum mortem, ff. de pœnis, notat Bart. communiter receptus in l. Papius, §. 2. ff. de inoffic. test. late doctissimus Pinelus in 1. parti. 3. p. col. 134. col. 2. C. de bon. mat. & in rub. part. n. 22. C. de res. in Cur. cons. 1. 6. idcirco non immerito appellationem à Curt. cons. 1. 6. Antonio n. 8. Purp. in l. 1. n. 87. C. de pac. & à Nicol. Antonio Granatio Briaticensi præstabilis eruditionis, & doctrinæ Jurisconsulto, & mihi multis nominibus clarissimo amico ad praxim Octavii Veltii cap. 5. lit. tit. n. 30. injulz sententiæ thyracam appellati.

ANNOTATIONES.

- 1. Ita tenet Ead. Hanc eandem opinionem affirmant Alexand. in l. 2. mem. 10. ff. de in jus vol. Placa lib. 1. delict. cap. 41. mem. 5. vers. & primo fortissimum, & qui hac de questione, & de subsequenti consulendus est Jul. Clarus in pract. §. paritatum, vers. quæro nunquid cum seq. Ita tenet Bartol. Merito hanc Bartol doctrinam inquit Igneus, in l. & stertit, §. si unus ex dominis, mem. 4. ff. ad Syllan. ab his omnibus, qui Bart. sunt superiores transferri liquidem, & verissima est & vulgo frequenter placita. De quo articulo latius infra dicam. Dicit infra isto tract. c. 10. n. 2. vers. 5. limita, sed & idem testatur communiter receptum Did. à Covarr. l. 2. resolut. c. 20. n. 7. & qui diligentissime hanc omnem delictorum materiam explicavit Jul. Clar. in pract. §. ultim. quest. 30. vers. scias tamen. Quartus casus est. Videto hoc de crimine, & ejus supplicis Placem, l. 1. delict. c. 19. Roland. consil. 24. l. 1. & qui late ac diligenter agit Jul. Clar. in pract. crimin. §. assiduum. Ureei & conclusit ratio generica Conferunt ad eandem regulam, quæ doctè, diligenter traduntur à Dec. & Cagn. in l. semper in dubiis, ff. de reg. jur. Hipp. sing. 218. & in l. 1. n. 67. ad l. Cora. de sicar & in l. 1. n. 83. l. de rap. virg. Dec. cons. 415. Alc. leg. 3. præsumpt. 39. Et ista est verè opinio Videto omnino Alezar reg. 3. præsumpt. 39. Boti. decis. 237. quibus ipse libenter accedo. Ita singulariter tenet Specul. Adde latam additionem Chuead Dec. in l. non vult hares esse, in verb. necessitas, ff. de reg. jur. & quæ nos diligenter observamus in 120. recept. sent. in verb. voluntatem, n. 70. Item principaliter quæro Videto hac de re Placem, l. 1. delict. c. 27. Gramm. cons. 5. Jul. Clar. in pract. §. homicidium, vers. dicunt etiam, & in §. ult. quest. 77. vers. sed quid si aliquis: & intellige non solum minorem, sed & numero suffragantium potiorum videri opinionem quæ hac in specie itas ordinariæque pœnas infringit acque imminuit, est de jure contraria verior atque antiquior sit habenda. Ut eleganter tenet Innoc. Est eandem in rem textus expressus in l. absentem ff. de pœnis, ubi Ulp sic ait nec de suspitionibus debere aliquem damnari Divus Adrian. Ausidio Severo rescriptis: quiniò nec si præsumptio, nec ut Doctores sanctur, sint violentissimæ, & tales, quæ negari non possint, in hujusmodi casibus probationum officio funguntur, quemadmodum graviter censuit Jac. Butt. & qui ab eo stat Paul. Caltr. in l. ult. C. de probat. Ang. de Petus. contra Bart. in l. 2. ff. de furt. Dec. in c. 3. lico col. pen. n. 12. de probat. Hipp. in rub. n. 134. c. p. sedem rie. de probat. & sanè per iniquum atque adeo per absurdum erit, itas pœnas cum luere, qui generaliter se inultum noluit: nec sanè nostri Gomezii distinctionem, quam argumentum declinat auctor. probari posse in animum induco, quamvis ingenuè agnoscam creberrimis suffragiis id, quod Gomez inquit à Doctoribus ubique excipit,

ADDITIONES.

CAPUT III.

De Homicidio.

SUMMARIUM.

- 1. Doctores referunt materiam explicantes.
2. Pœna homicidii. An valeat statutum, ut pœna minor imponatur?
3. Nobiles, & illustres an eadem pœnâ puniantur? Nobiliem in adulterio deprehensum an liceat occidere? Quadupes an sit occidendus si hominem occiderit?
4. De paricidio, & ejus pœna. Socius eadem pœna puniatur in crimine paricidii? An in hoc crimine puniatur affectus effectus non secuto?
5. De filio sciente delictum contra patrem committentem, & non revelante. De sciente delictum contra Regem, vel Rempublicam committentem.
6. De proditore, & qualiter puniatur? Clericus proditorie homicidium committens, an sit tradendus Judici seculari?
7. Socius proditoris an teneatur eadem panâ?
8. De occisione cum veneno.
9. De probatione in hoc crimine.
10. De vendente venenum, vel ebente illud.
11. De assessorio, & ejus pœna.
12. An conatus absque effectu puniatur panâ ordinariâ in hoc crimine?
13. De dissidatore, & de duello. Dissidario unde dicatur?
14. De occidente se ipsum. Do occidente se ipsum indiretè? De sepultura neganda iis qui se occidunt.
15. Percutiens solum qualiter puniatur?
16. Quando homo da excusetur?
17. Quæ panâ puniatur delinquens sine dolo? De morte seu homicidio in ludo contingente? De